

Keski-Suomen hyvinvointialueen alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2026–2029

Rakentaa yhteistä suuntaa lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi koko alueella. Suunnitelman tavoitteena on vahvistaa ennaltaehkäisevää työtä, kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä varmistaa, että lapset, nuoret ja perheet saavat tarvitsemansa tuen oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti asuinpaikasta riippumatta.

Keskisuomalaisen väestörakenne ja erityispiirteet

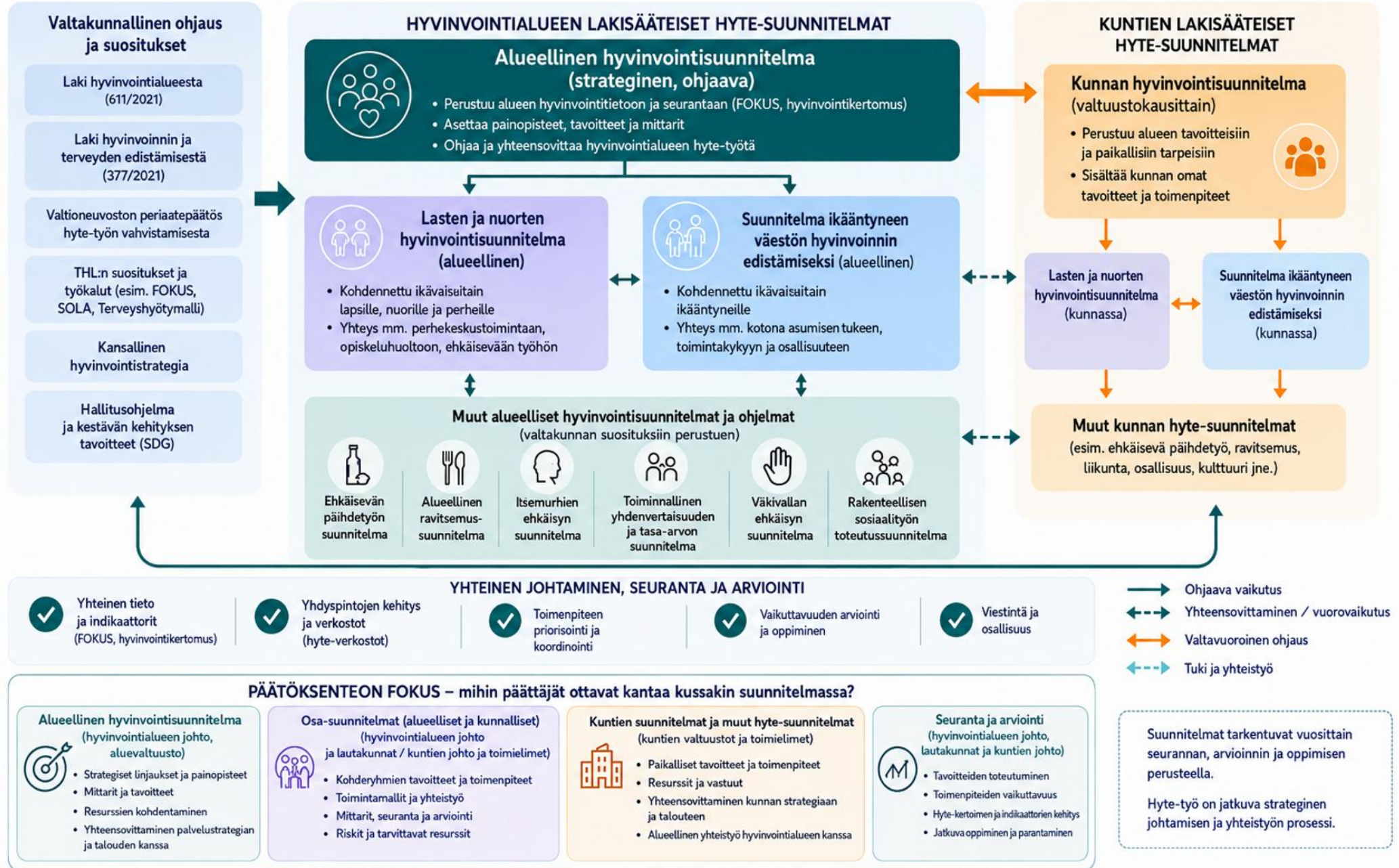
- Keski-Suomessa lasten ja nuorten määrä vähenee pitkäaikaisesti syntyvyyden laskun, väestön ikääntymisen ja työikäisen väestön vähenemisen seurauksena.
- Vuonna 2023 alle 18-vuotiaita oli 49 403, vuonna 2024 noin 48 675 ja vuonna 2025 arviolta noin 48 200.
- Väestökehitys eriytyy alueellisesti siten, että lasten ja nuorten määrä keskittyy yhä enemmän Jyväskylän seudulle samalla, kun pienemmissä kunnissa ikäluokat pienenevät nopeasti. Tämä muuttaa palvelutarpeita ja edellyttää palveluverkon jatkuvaa sopeuttamista eri puolilla maakuntaa. Maahanmuutto hidastaa lasten määrän vähenemistä, mutta ei ennusteiden mukaan muuta kokonaiskehityksen suuntaa.
- Noin 38 prosenttia Keski-Suomen perheistä on lapsiperheitä. Vaikka valtaosa lapsiperheistä on kahden vanhemman perheitä, noin neljännes on yhden vanhemman perheitä.
- Perherakenteiden monimuotoistuminen sekä lapsiperheiden määrän väheneminen lisäävät tarvetta kohdentaa tukea erilaisissa elämäntilanteissa oleville perheille.
- Maakunnan erityispiirteenä korostuu myös lapsiperheköyhyys: lasten pienituloisuusaste on noin 14 prosenttia, mikä on valtakunnallisesti korkea. Taloudelliset vaikeudet heijastuvat lasten terveyteen, oppimiseen, mielenterveyteen, koulumenestykseen ja palveluiden käyttöön sekä lisäävät riskiä hyvinvoinnin ongelmien kasautumiselle yli sukupolvien.

Hyvinvoinnin nykytila

- Kouluterveyskyselyn 2025 ja Move!-mittausten perusteella lasten ja nuorten hyvinvointi on Keski-Suomessa kokonaisuutena melko vakaalla tasolla.
- Suurin osa nuorista kokee terveytensä hyväksi, raittius on lisääntynyt ja fyysinen toimintakyky on usean vuoden heikentymisen jälkeen kääntynyt parempaan suuntaan. Samalla hyvinvoinnissa on kuitenkin nähtävissä merkittäviä haasteita.
- Nuorten mielenterveys on heikentynyt viimeisen vuosikymmenen aikana, ja erityisesti 8.-9.-luokkalaisten tyttöjen keskuudessa ahdistuneisuus on yleistä.
- Vaikka nuorten tyytyväisyys elämään ja tulevaisuudenusko ovat hieman vahvistuneet, mielenterveyteen liittyvät haasteet muodostavat yhden keskeisimmistä hyvinvointia uhkaavista tekijöistä.
- Keski-Suomessa myös syrjäytymisriski on valtakunnallista tasoa korkeampi. Syrjäytymisriskissä olevien 18-24-vuotiaiden osuus on noin 19 prosenttia, ja maakunnan korkea työttömyys sekä pitkäaikaistyöttömyys lisäävät huono-osaisuuden ylisukupolvisuuden riskiä.
- Lasten ja nuorten ravitsemustottumuksissa on kehittämistarpeita: aamupalan syöminen ei toteudu säännöllisesti kaikilla, kouluruokailuun osallistuminen on vähentynyt ja energiajuomien käyttö on lisääntynyt erityisesti vanhemmissa ikäryhmissä. Elintavoilla on suora yhteys lasten ja nuorten jaksamiseen, oppimiseen, toimintakykyyn ja kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.

Hyvinvointialueen ja kuntien lakisääteiset ja muihin suosituksiin ja ohjaukseen perustuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmat

LUONNOS

Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

- Lakisääteisyys / [Lastensuojelulaki](#) (417/2007) 12 §
- Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on lakisääteinen, alueellinen ja poikkihallinnollinen asiakirja, jonka tarkoituksena on ohjata, johtaa ja kehittää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä hyvinvointialueella. Suunnitelmassa kuvataan lasten ja nuorten kasvuoloja ja hyvinvoinnin tilaa, hyvinvointia edistäviä ja ongelmia ehkäiseviä toimia ja palveluja, yhteistyön järjestämistä sekä suunnitelman toteutusta ja seuranta. Lisäksi kuvataan lasten, nuorten ja perheiden palvelut, lastensuojelun tarve, lastensuojeluun varattavat voimavarat sekä lastensuojelun palvelujärjestelmä.
- Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävät sekä ongelmia ehkäisevät toimenpiteet ja palvelut vuosina 2026–2029 on kuvattu mielen hyvinvoinnin, liikunnallisen elämäntavan ja arjen turvallisuuden edistämisen toimenpidesuunnitelmien kautta.
- Suunnitelmaan linkittyy alueellinen neuvolasuunnitelma sekä alueellinen opiskeluhuollon suunnitelma.
- Perhekeskustoimintasuunnitelma ja yhteisövaikuttavuuden edistämisen toimenpiteet on kuvattu osana kokonaisuutta.

Hyvinvointisuunnitelmaan sisällytetään seuraavat läpileikkaavat hyte-tavoitteet:

- Lapsiperheiden hyvinvointiuhkat tunnistetaan ajoissa ja varhainen arjen tuki vahvistuu.
- Nuorten elämänhallinta ja osallisuus vahvistuvat ja syrjäytymisriski vähenee.
- Lasten, nuorten ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaisten palvelut	Terveystieteiden palvelut
Arjen turvallisuuden edistäminen				
Tavoite: Lapsiperheiden hyvinvointiuhkat tunnistetaan ajoissa ja varhainen arjen tuki vahvistuu. Tausta: Perheiden arjen hyvinvoinnin haasteet, vanhemmuuden haasteet, kuormittavat elämäntilanteet.	Tavoite: Työikäisten tukitoimet ja palvelujen välinen yhteistyö vahvistuvat työllistymisen edellytysten parantamiseksi Tausta: Haasteet työllistymisessä, työttömyyden uhka, muutuva työympäristö, taloudelliset haasteet	Tavoite: Iäkkäiden toimintakyky vahvistuu, kaatumistapaturmat ja lonkkamurtumat vähenevät. Asumisen turvallisuus vahvistuu. Tausta: Asumisturvallisuus, kaltoinkohtelu, kaatumiset, alkoholi ja lääkkeet	Tavoite: Vammaisten arjen turvallisuus lisääntyy Tausta: Kaltoinkohtelun riski, arjen liikkumisen hankaluudet, turvallisuus arjessa, palvelujen tuki	Tavoite: Aukkaiden arjen tukiverkko vahvistuu ja vammautumisia ja ennenaikaisia kuolemia ehkäistään. Tausta: Vammat ja myrkytykset, väkivalta
Mielen hyvinvoinnin edistäminen				
Tavoite: Nuorten elämäntietä ja osallisuus vahvistuvat ja syrjäytymisriski vähenee. Tausta: Nuorten syrjäytymisen uhka, päihteet, väkivalta ja kiusaaminen	Tavoite: Työikäisten sosiaalinen hyvinvointi lisääntyy ja työympäristö tukee työssä jaksamista. Tausta: Työarjen kuormittavuus, palautuminen, sosiaaliset suhteet/yksinäisyyden kokemus, päihteet ja riippuvuusongelmat	Tavoite: Ikääntyneiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemus vahvistuu. Tausta: Yhteisöllisyyden ja osattomuuden haasteet, yksinäisyys	Tavoite: Vammaisten yhdenvertaisuuden ja itsemääräämisen kokemus lisääntyvät Tausta: Koettu yhdenvertaisuus, osallisuuden haasteet	Tavoite: Aukkaiden päihteiden riski- ja haitallinen käyttö vähenee Tausta: Päihteet ja riippuvuudet, sosiaalisen hyvinvoinnin haasteet, arjen haasteet
Liikunnallisen elämäntavan edistäminen				
Tavoite: Lasten, nuorten ja perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat Tausta: Perheiden elämäntavat, lasten ylipaino, arjen liikkuminen ja toimintakyky.	Tavoite: Työikäisten terveystottumukset ja työkyky lisäävät työssä jaksamista. Tausta: Fyysisen jaksamisen haasteet, ylipaino, liikkumattomuus	Tavoite: Ikääntyneiden mahdollisuudet huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee monialaisen yhteistyön ja tuen myötä. Tausta: Liikunta- ja toimintakyvyn haasteet, ravitsemus.	Tavoite: Vammaisten itsenäisyyttä omassa arjessa tuetaan. Tausta: Arjen toimintakyvyn tuki	Tavoite: Aukkaiden kyky ja taito huolehtia omasta hyvinvoinnista ja terveydestä kohenee Tausta: Liikunta, elämäntavat, arjen haasteet, ylipaino.

HVA
Hyte-kerroin

KUNTA
Hyte-kerroin

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Tähän osioon kytkeytyvät muut hyvinvointialueen suunnitelmat:

- Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Alueellinen neuvolasuunnitelma
- Alueellinen opiskeluhuollon suunnitelma
- Ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn suunnitelma
- Alueellinen ravitsemussuunnitelma
- Rakenteellisen sosiaalityön toteutussuunnitelma

Tähän osioon kytkeytyvät yhdyspintasuunnitelmat

- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Opiskeluhuollon suunnitelma

LUONNOS

Lapsiperheiden hyvinvointiuhkat tunnistetaan ajoissa ja varhainen tuki vahvistuu.

Arjen turvallisuus	Osatavoitteet ja seurantaindikaattorit:	Toimenpiteet	Toimenpidemittarit	Vastuutahot	Hankkeet ja verkostot
	HYTE-kerroin kasvaa: 1. Lastenneuvolan 4-vuotiaiden terveystarkastusten poisjäävien tuen tarve selvitetty 50%:lta. 2. Kouluterveydenhuollon 8 - luokkalaisten terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarve selvitetty 50%:lta. 3. Lasten MPR (tuhkarokko, sikotauti, vihurirokko) rokotuskattavuus lisääntyy kohti laumasuojaa, eli 97. 4. Alkoholinkäytön mini-intervention toteutuu, kun juomiseen liittyvä haittariski tunnistetaan. Yli puolet tunnistetuista saa mini-intervention.	1.-2. Selvitetään systemaattisesti poisjääntien syyt ja dokumentoidaan ne potilastietojärjestelmään. 3. Varmistetaan rokotusten ajantasainen kirjaaminen ja toteutus sekä kohdennettu viestintä. 4. Otetaan systemaattisesti käyttöön AUDIT/C. Mini-interventio toteutetaan tunnistetuille riskissä oleville 30 vrk sisällä tunnistamisesta. Systemaattiset koulutukset ja fraasit toteutumisen tukena.	1.-2. Osuus (%) poisjääneistä, joille syy kirjattu. (OAB10) Exreport. 3. Rokotuskattavuus (%). 4. Tehdyt kartoitukset, tunnistettujen alkoholin riskikäyttäjien määrä (rakenteellinen kirjaus) + mini-interventioiden osuus (Toimenpidekoodit IHA10, IHA 21) (%). Toteutuneet koulutukset ja fraasien käyttö. Exreport.	1.-3. Neuvolapalvelut, Kouluterveydenhuolto 4. Universaalit palvelut. Huumekuolemien ehkäisyn hanke (koulutukset: verkostot, sivistys- ja oppilaitokset).	Hankkeet: Uusi polku –hanke (alle 25-vuotiaiden nuorten päihdehaittojen ja huumekuolemien ehkäisyyn) SIB-hanke –lapset Yhteisövaikuttavuustyö Verkostot: - Perhekeskusverkosto - Alueellinen opiskeluhuollon työryhmä - Sivistysjohtajien verkosto
	TA-mittari: Huostaanotettujen tai sijoitettujen lasten ja nuorten määrä vähenee ennakoivilla toimenpiteillä.	1. Asiakasohjausyksikkö ohjauksen ja neuvonnan tukena ja tuen ja neuvonnan kohdentaminen asiakastarpeen mukaisesti. 2. Yhtenäisen yhtenäinen varhaisen tuen prosessin kehittäminen sisäisen integraation ja yhteistyön vahvistamisen kautta. (Riskien tunnistaminen + perhekohtainen tuki).	1. Asiakasohjausyksikköön ohjautuvien määrä. 2. Tehtyjen lastensuojeluilmoitusten määrä. Huostaanotettujen määrä. Monialaisten arviointien toteutuminen asiakasohjausyksikköön ohjautumisen kautta (Moisio Satu LC-SOSLC). (Varhaisen tunnistamisen ja puheeksioton toteutuminen. Tuen asiakkaiden määrä + toteutuneet interventiot).	1.-2. Universaalit palvelut, Opiskeluhuollon koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja kuraattori- ja psykologipalvelut, Asiakasohjausyksikkö ja perhekeskus, lastensuojelu, lapsiperhepalvelut.	
	Yhdyspintayhteistyön sekä hyvinvointi ja terveyserojen huomioiminen: LAPSIPERHEIDEN VARHAISEN TUEN VAHVISTAMINEN HYVINVOINTIALUEEN JA KUNTIEN	1. Perhekeskustoimintaan ohjautuminen vahvistuu asiakasohjausyksikön myötä varhaiskasvatuksesta ja oppilaitoksista. 2. Neuvola – varhaiskasvatus - perhekeskusyhteistyö tiivistyy.			

Perhe- ja sosiaalipalvelut		Työikäisten palvelut		Ikääntyneiden palvelut		Vammaispalvelut		Terveydenhuollon palvelut	
Nuorten elämänhallinta ja osallisuus vahvistuvat ja syrjäytymisriski vähenee									
LUONNOS									
Mielen hyvinvointi	Osatavoitteet ja seurantaindikaattorit:	Toimenpiteet		Toimenpidemittarit		Vastuutahot		Hankkeet ja verkostot	
	HYTE-kerroin kasvaa: 1. Ei työssä, ei koulutuksessa, ei asevelvollisuutta suorittamassa olevat 18-24 – vuotiaat nuortet (NEET). Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten osuus vähenee.	1. 2. asteen oppilaitoksissa vahvistuu varhainen tunnistaminen ja monialaisten palaverien toteutuminen (yhdyspinnan vahvistuminen). 2. Toimenpiteenä on toimintamallin kehittäminen, jossa yhteistyössä oppilaitosten toimijoiden kanssa tuetaan osatyökykyisinä valmistuvia opiskelijoita osallistumaan työkyvyn tuen tiimeihin ennen valmistumista ja siirtymävaiheessa työelämään. 3. Kouluväkivallan ehkäisyn osalta oppilaitosten yhteisöllisessä hyvinvointityössä. Avainhenkilökoulutetut osana palveluprosesseja.		1. 2. asteen oppilaitoksissa monialaisen asiantuntijatyöryhmän toteutuneet määrät. 2. NEET-osuus (%) Työkyvyn tuen tiimeihin osallistuvien NEET nuorten määrä. 3. Prosessin vahvistaminen ja roolien tarkentaminen hyvinvointialueen ja kuntien välillä.		1. 2. asteen opiskeluhoolto + yhdyspintayhteistyö 2. Nuorten mtp-tiimi, työllisyyttä tukevat sote-palvelut 3. Opiskeluhoolto, oppilaitokset.		Hankkeet: 1. Kohtaavat polut –hanke 2. Kirjo-projekti 3. Ankkuri –hanke väkivaltatyön kehittämiseksi 4. Asunto ensin-hanke 5. SIB-hanke (nuorten syrjäytymisen ehkäisy) 6. Yhteisessä koulussa – hanke (kiusaamisen ehkäisy) Verkostot: - Hankkeiden verkostot - Opiskeluhoollon työryhmät - Ehkäisevän työn verkostot	
	TA-mittari: Nuorten ahdistuneisuuden kokemus vähenee.	1. Perustasolla vaikuttavat psykososiaaliset menetelmät käytössä, kuten ALI (ahdistuksen lyhytinterventio ja CoolKids) Lisäksi KLT kognitiivinen lyhytterapia käytössä. 2. Digitaaliset matalan kynnyksen palvelut käytössä ja nuorten ohjaus digitaalisiin palveluihin (NuortenNAVI-seulontatyökalu, ohjattu omahoito).		1. Toteutuneet menetelmät + toteutuneet käynnit. 2. Digitaalisiin palveluihin ohjautuneiden nuorten määrä (LC).		1.-2. Asiakasohjausyksikkö, opiskeluhoolto, nuorten mtp-tiimi.			
	Yhdyspintayhteistyön sekä hyvinvointi ja terveyserojen huomioiminen: NUORTEN SYRJÄYTYMISEN EHKÄISY	1. NEET-nuorten tunnistamisen ja tarpeen mukaisesti palveluihin ohjautuminen vahvistuu varhaisessa vaiheessa. Opiskeluhoollon ja oppilaitosten välinen viestintä ja yhteistyö vahvistuu. 2. Päänteiden käyttö vähenee							

Perhe- ja sosiaalipalvelut		Työikäisten palvelut	Ikääntyneiden palvelut	Vammaispalvelut	Terveydenhuollon palvelut
LUONNOS Lasten ja nuorten sekä perheiden terveelliset elämäntavat vahvistuvat					
Liikunnallinen elämäntapa	Osatavoitteet ja seurantaindikaattorit:	Toimenpiteet	Toimenpidemittarit	Vastuutahot	Hankkeet ja verkostot
	HYTE-kerroin lisääntyy: 1. Elämäntapaneuvonnan toteutuminen tyypin 2 db riskissä oleville Käypä hoito-suosituksen mukaisesti. Nuorten DM 2 potilaiden hoitotasapaino paranee TA-mittarit: 2. Ylipainoisten lasten (6 vuotiaiden, 7-12 v) ja nuorten (13-16) v) osuus vähenee (BMI <25). 3. Nuorten (8lk) toimintakyky lisääntyy alueilla, jossa toimintakyvyn mittarit heikkoja. 4. Lasten (12 –vuotiaat) tervehampaisten osuus kasvaa.	1. 50% tunnistetuista db-riskissä olevista toteutuu liikunta- tai ravitsemusinterventio ja vaikuttavuustyön mukaiset toimenpiteet toteutuvat. Toteutetaan kohdennettu elämäntapaohjaus riskiryhmissä (diabetesriski, ylipaino). Käypähoito-suositusten mukainen toiminta ja kirjaukset systemaattisesti. Neuvokas perhe-prosessi osana elämäntapaketjun toimintaa. 2. Vaikuttavuustyön mukaiset toimenpiteet (mm. tehostettu lisäohjaus yksilötasolla sekä yhteisöllisen hyvinvointityön vahvistaminen) ylipainon vähentämiseksi 6v, 5. ja 8. lk ja 18 v.). BMI yli 25 osalta. Lasten ja nuorten lihavuuden hoito- ja palveluketju käyttöön. 3. Liikuntaneuvontaan ohjauksen prosessin ja tilastoinnin tarkentaminen. 4. Vahvistetaan ennaltaehkäisevää suunterveyden ohjausta.	1. 18-30 –vuotiaiden osuus, joissa HbA1c > 53. Elämäntapaohjauksen saaneiden osuus (%) kk sisällä tunnistamisesta. Kirjausten seuranta: Diabetesriskin: R73.0, R73.9 tai O24.4 (käyntisyW85) Liikuntaneuvonta: (OAB36, OAB77, OAB78) Ravitsemusneuvonta: (OAB72, OAB75, OAB76). Neuvokas perhe käytössä. 2. Ylipainoiset lapset (6v), yli 25 BMI 7-18 vuotiaiden osuus (tytöt ja pojat erikseen). Lasten ja nuorten lihavuuden hoito- ja palveluketju käytössä. 3. Potilastietojärjestelmä: liikuntaneuvonnan toteutuminen ja ohjaus hyvinvointialueen tai kunnan liikuntaneuvontaan. 4. 9 –vuotiaiden lasten hammasharjauksen määrä ja laatu on riittävällä tasolla.	1. Perhekeskus, neuvola, opiskeluterveydenhuolto > 18 v. 2. Neuvolapalvelut, Kouluterveydenhuolto 3. Neuvolapalvelut ja Kouluterveydenhuolto Tietojohdaminen (hoitoketjut) 4. Suun terveydenhuolto	Verkostot: - Maakunnan liikuntaneuvontaverkosto - Opiskeluhoollon työryhmät - Ravitsemustyön verkosto - Keski-Suomi liikkuu 2030
	Yhdyspintayhteistyön sekä hyvinvointi ja terveyserojen huomioiminen: LASTEN JA NUORTEN TERVEELLISTEN ELÄMÄNTAPOJEN TUKEMINEN	1. Vanhempien tukeminen terveellisissä elämäntavoissa. 2. Asiakkaiden ohjautumisen prosessi selkeytyy hyvinvointialueelta kunnan liikuntaneuvontaan. 3. Lasten ja nuorten toimintakyvyn edistämisen prosessi selkeytyy.			

Yhteisövaikuttavuus

- Suunnitelman toimeenpanon perustana on yhteisövaikuttavuus, jossa eri toimijat sitoutuvat yhteisiin tavoitteisiin, vaikuttaviin toimintamalleihin sekä tiedolla johtamiseen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteisövaikuttavuuden tavoitteena on siirtää painopistettä korjaavista palveluista varhaiseen tukeen ja vahvistaa toimijoiden yhteistä vastuuta lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnista.
- Perhekeskustoiminnalla on keskeinen rooli tavoitteiden saavuttamisessa. Perhekeskus kokoaa yhteen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia tukevat verkostot, vahvistaa eri toimijoiden yhteistyötä sekä tuottaa ja kokoaa ilmiötietoa tiedolla johtamisen tueksi. Perhekeskustoiminnan avulla tunnistetaan alueellisia hyvinvoinnin muutoksia, palvelutarpeita ja nousevia ilmiöitä, mikä mahdollistaa ennaltaehkäisevien toimenpiteiden kohdentamisen oikea-aikaisesti. Samalla perhekeskus tarjoaa laajasti matalan kynnyksen tukea, ohjausta, neuvontaa, ryhmätoimintaa sekä kohtaamispaikkoja lapsille, nuorille ja perheille.
- Perheiden, nuorten ja aikuisten keskitetty asiakasohjausyksikkö tukee suunnitelman tavoitteiden toteutumista varmistamalla, että lapset, nuoret ja perheet ohjautuvat tarvitsemiinsa palveluihin sujuvasti ja oikea-aikaisesti. Tavoitteena on vahvistaa yhden yhteydenoton periaatetta, selkeyttää palvelupolkuja sekä tukea palveluiden yhteensovittamista erityisesti tilanteissa, joissa perhe tarvitsee useiden toimijoiden tukea.

Läpileikkaavat tavoitteet

- Suunnitelman läpileikkaavina tavoitteina ovat lapsiperheiden hyvinvointiuhkien varhainen tunnistaminen ja varhaisen arjen tuen vahvistaminen, nuorten elämänhallinnan ja osallisuuden lisääminen sekä syrjäytymisriskin vähentäminen, sekä lasten, nuorten ja perheiden terveellisten elämäntapojen vahvistaminen.
- Digitalisaatio toimii suunnitelman läpileikkaavana kehittämiskeinona. Sen avulla vahvistetaan palveluiden saavutettavuutta, asiakaslähtöisyyttä ja tiedolla johtamista sekä tuetaan lasten, nuorten ja perheiden oikea-aikaista palveluihin ohjautumista. Digitaalisia ratkaisuja hyödynnetään sekä matalan kynnyksen tuen tarjoamisessa että eri toimijoiden välisen yhteistyön ja tiedon hyödyntämisen kehittämisessä.
- Tavoitteita toteutetaan laajassa yhteistyössä hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen, oppilaitosten, seurakuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Kiitos

www.hyvaks.fi
#hyvaks #hyvääarkikaikille